

การปรับปรุงโครงสร้าง ของหน่วยบริหารราชการระดับกระทรวง*

อิสสระ นิตินท์ประกาศ
พลทรัพย์ บัษะอนันต์
บุญเลิศ เลิศเมธากุล

คำนำ

ระบบบริหารราชการแผ่นดินมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การจัดระเบียบทางด้านองค์การ (Administrative Organization)
2. การกำหนดวิธีปฏิบัติราชการ (Administrative Procedure)

การจัดระเบียบทางด้านองค์การนั้น หมายถึง การกำหนดรูปการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งมีอยู่ 3 รูปด้วยกัน คือ

- (1) การบริหารราชการส่วนกลาง
- (2) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (3) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนกลางได้แก่การบริหารราชการ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนกลาง (Central Administration) ซึ่งได้แก่กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ

* จากเอกสารที่คณะกรรมการจัดทำโครงสร้างของหน่วยงานของรัฐบาลได้เสนอต่อคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการ (ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของนายกรัฐมนตรี) เมื่อ 20 ตุลาคม 2520

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่การบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของข้าราชการซึ่งเป็นตัวแทนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในจังหวัดและอำเภอ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอเป็นผู้บังคับบัญชา

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่การบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรที่มาจากทางเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ ได้แก่ สมาคมจังหวัด สมาคมเทศบาล คณะกรรมการสุขภาพ และสภากรุงเทพมหานคร

ส่วนการกำหนดวิธีปฏิบัติราชการนั้น หมายถึงการกำหนดวิธีการเกี่ยวกับการสั่งราชการของข้าราชการ ซึ่งรับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ

ในการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินนั้น คณะทำงานเห็นว่าควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของราชการบริหารส่วนกลางเสียก่อนเป็นลำดับแรก ซึ่งได้แก่กระทรวงต่าง ๆ เพราะงานแต่ละกระทรวงนั้นเป็นกรอบของความรับผิดชอบงานนโยบายของรัฐมนตรีแต่ละคน ซึ่งหากการจัดตั้งกระทรวงต่าง ๆ เป็นไปโดยเหมาะสมแล้ว การปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานในระดับกรมก็อาจกระทำได้โดยไม่ยากนัก เป็นการขจัดความซ้ำซ้อนของงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ คณะทำงานจึงเห็นว่า เป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยราชการระดับกระทรวง

หลักการจัดตั้งกระทรวง

ในการพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยบริหารราชการส่วนกลางระดับกระทรวงนั้น คณะทำงานได้วางหลักพิจารณาการจัดตั้งกระทรวงไว้ 4 ประการ คือ

1. กระทรวงหนึ่งเป็นกรอบความรับผิดชอบของรัฐมนตรีคนหนึ่ง ถ้ามีความรับผิดชอบกว้างขวาง หรือกระทรวงใหญ่ ก็ให้มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
2. การจัดตั้งกระทรวงควรคำนึงถึงลักษณะงานพิเศษเฉพาะอย่าง (Specialization)

3. กระทรวงหนึ่งอาจรับผิดชอบงาน ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะอย่างหลายอย่างได้ถ้าหากการดำเนินงานแต่ละอย่างนั้น มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดและมีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายดำเนินงานแต่ละอย่างนั้น

4. การจัดตั้งกระทรวงอาจกระทำได้ในกรณีที่มีความจำเป็นในการดำเนินนโยบายสำคัญเป็นพิเศษเพื่อแก้ปัญหาหลักของชาติ

แนวทางในการดำเนินงาน

เพื่อประโยชน์ในการเสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ คณะทำงานโดยความเห็นชอบของประธานคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการ ได้ศึกษาโครงสร้างของส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียน และประเทศเอเชียทางประเทศ คือ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี และญี่ปุ่น แล้วนำมาเปรียบเทียบกับโครงสร้างของประเทศไทย (ดังตารางท้ายบทความนี้) โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านระบบกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วย

ข้อเสนอแนะของคณะทำงาน

คณะทำงานขอเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยบริหารราชการส่วนกลางระดับกระทรวงไว้ดังนี้

1. กระทรวงที่คงไว้เดิม

คณะทำงานเห็นควรให้คงกระทรวงที่มีอยู่แล้วไว้ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวงกลาโหม
- (3) กระทรวงการคลังและเศรษฐกิจ
- (4) กระทรวงการต่างประเทศ
- (5) กระทรวงการเกษตร
- (6) กระทรวงคมนาคม

- (7) กระทรวงมหาดไทย
- (8) กระทรวงยุติธรรม
- (9) กระทรวงสาธารณสุข
- (10) กระทรวงการศึกษา

จากการพิจารณากระทรวงต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงบางกระทรวง ทั้งนี้ก็เพื่อให้รับกับ อำนาจหน้าที่ของกระทรวงนั้น ๆ ซึ่งคณะทำงานเห็นควรปรับปรุงดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

การที่คณะทำงานเห็นควรให้คงกระทรวงเหล่านี้ไว้ ก็โดยที่พิจารณาเห็นว่า การจัดตั้งกระทรวงดังกล่าว (นอกจากสำนักนายกรัฐมนตรี) เป็นไปตามหลักพิจารณาตามข้อ 2 ข้างต้น กล่าวคือ แต่ละกระทรวงรับผิดชอบงานซึ่งมีลักษณะพิเศษเฉพาะอย่างอยู่แล้ว ส่วนสำนักนายกรัฐมนตรีนั้นเป็นกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้รับผิดชอบงานเฉพาะอย่างหลายอย่างซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่ งานด้านการเมืองของนายกรัฐมนตรี งานธุรการของคณะรัฐมนตรี งานนโยบายสำคัญที่ต้องการการตัดสินใจจากผู้บริหารระดับสูงสุด (นายกรัฐมนตรี) และงานอื่นใดที่ไม่อาจรวมอยู่ในกระทรวงอื่นได้ ดังนั้นคณะทำงานเห็นควรให้คงสำนักนายกรัฐมนตรีไว้ นอกจากนั้นจากการศึกษาการจัดตั้งกระทรวงของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียนประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ก็ปรากฏว่าเกือบทุกประเทศได้จัดตั้งกระทรวงเหล่านี้ขึ้น คณะทำงานจึงเห็นว่าการคงกระทรวงต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นไว้น่าจะเป็นการถูกต้อง

2. การรวมบางกระทรวงเข้าด้วยกัน

คณะทำงานเห็นควรให้รวมกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมเข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน เรียกว่า กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

- (1) คณะทำงานเห็นว่า งานหลักของกระทรวงพาณิชย์ คือ การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องกระทำให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการ

ตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น การดำเนินนโยบายทั้ง 2 ด้านนี้ จึงไม่อาจแยกออกจากกันได้

นอกจากนี้วิธีการดำเนินงานส่งเสริมการค้าและการอุตสาหกรรมก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก ทั้งจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการค้าในประเทศนั้นวิธีการอย่างหนึ่งคือการจัดแสดงสินค้าที่ผลิตในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยนิยมใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมก็จัดงานแสดงสินค้าที่ผลิตโดยโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันกับการแสดงสินค้าของกระทรวงพาณิชย์นั่นเอง ดังนั้นการกำหนดให้งานส่งเสริมการค้าและงานส่งเสริมอุตสาหกรรมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีคนเดียวกัน นอกจากจะทำให้ชัดเจนซ้ำซ้อนได้แล้ว ยังช่วยทำให้การประสานนโยบายทั้ง 2 ด้านนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) คณะทำงานเห็นว่างานจดทะเบียนพาณิชย์และงานจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมน่าจะเป็นงานที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อนักธุรกิจคนหนึ่งประสงค์จะลงทุนประกอบอุตสาหกรรมในประเทศไทย นักธุรกิจผู้นั้นจะต้องยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานอุตสาหกรรม และในขณะเดียวกันผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมก็ต้องจดทะเบียนการค้า ซึ่งในการจดทะเบียนการค้านี้ ผู้รับจดทะเบียนก็ต้องพิจารณาว่า ผู้นั้นได้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมตรงตามประเภทของการค้าที่จดทะเบียนหรือไม่ ดังนั้น การที่รวมงานทั้งสองด้านนี้ไว้ในกระทรวงเดียวกันก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจ เพราะเมื่องานทั้งสองอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเดียวกันแล้ว ก็อาจกำหนดให้มีการจดทะเบียนการค้า และจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมพร้อมกันไปในการเดียวกันได้ หรือหากต้องแยกการจดทะเบียนการค้า และการจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมออกจากกัน ก็อาจกำหนดให้หน่วยงานเพียงหน่วยเดียวรับผิดชอบในการจดทะเบียนทั้งสองประเภทนี้ได้

อนึ่ง เมื่อรวมกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นกระทรวงเดียวกันแล้ว คณะทำงานเห็นควรโอนงานที่ไม่เกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าและอุตสาหกรรมโดยตรง ซึ่งในปัจจุบันเป็นงานในความรับผิดชอบของกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมไปให้กระทรวงอื่น กล่าวคือ โอนงานควบคุมกิจการประกันภัย (จากสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์) งานสินเชื่ออุตสาหกรรม (จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม) ซึ่งงานทั้งสองค่านี้นี้เป็นงานที่มีผลกระทบต่อภาวะการเงินและการคลังของประเทศโดยตรง ไปเป็นงานในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลังและเศรษฐกิจ และโอนงานวิเคราะห์วิจัยทางวิทยาศาสตร์ (จากกรมวิทยาศาสตร์) งานสำรวจพลังงาน (จากกรมทรัพยากรธรณี) งานพัฒนาและควบคุมพลังงานปรมาณู (จากสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ) งานควบคุมโรงกลั่นน้ำมัน (จากสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม) ไปเป็นงานในความรับผิดชอบของกระทรวงพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นใหม่

3. กระทรวงที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

คณะทำงานเห็นควรให้ตั้งกระทรวงขึ้นใหม่อีก 2 กระทรวง คือกระทรวงพลังงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงการที่ดิน โดยมีเหตุผลดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) กระทรวงพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทย ต้องประสบกับภาวะขาดแคลนพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันและก๊าซซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรีบสำรวจ ค้นหา วิจัยด้านพลังงาน เพื่อพัฒนาพลังงานให้สามารถสนองความต้องการ ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเพียงพอ

ในการพัฒนาพลังงานเพื่อนำมาใช้ประโยชน์นั้น จำเป็นจะต้องประสานนโยบายด้านการสำรวจ การผลิต การใช้ และการควบคุมพลังงานให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะยังประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ ดังนั้นคณะทำงานจึงเห็นควรให้หน่วย

งานทั้งหลายที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพลังงานทั้งด้านนโยบายและปฏิบัติการอยู่ในสังกัดกระทรวงเดียวกัน

ในขณะเดียวกันในการพัฒนาพลังงานนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน ดังนั้นจึงเห็นว่าการทำงานที่จะนำพลังงานจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานปรมาณู และพลังงานแสงแดดมาใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยกรรมวิธีทางเทคนิคขั้นสูง ซึ่งประกอบด้วยการค้นคว้าทดลองทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยี ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาพลังงานได้ ดังนั้น งานด้านการพัฒนาพลังงานจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก และจำเป็นต้องประสานนโยบายทั้ง 3 ด้านนี้ให้กลมกลืนกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพลังงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีคนเดียวกัน

อนึ่ง คณะทำงานเห็นว่า งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นั้น เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศด้วย ดังนั้นจึงอาจใช้กระทรวงอุตสาหกรรมรับผิดชอบงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ แต่เนื่องจากคณะทำงานเห็นว่า ควรแยกงานส่งเสริมอุตสาหกรรมและงานพัฒนาเทคนิคอุตสาหกรรมออกจากกัน จึงได้รวมงานด้านส่งเสริมอุตสาหกรรมและงานส่งเสริมการค้าเข้าไว้ใน กระทรวงเดียวกันดังได้กล่าวแล้วข้างต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นงานด้านเทคนิคอุตสาหกรรม จึงควรแยกออกจากกระทรวงอุตสาหกรรมและนำไปรวมไว้ในกระทรวงอื่น ซึ่งคณะทำงานเห็นว่าน่าจะรวมไว้ในกระทรวงอื่น ซึ่งคณะทำงานเห็นว่าน่าจะรวมไว้ในกระทรวงที่รับผิดชอบงานด้านพลังงาน คือกระทรวงพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะรับผิดชอบงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมด้วย

กล่าวโดยสรุป กระทรวงพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะรับผิดชอบงานหลักดังต่อไปนี้ คือ (1) งานสำรวจ พัฒนาและควบคุมพลังงาน (2) งานค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมและอื่น ๆ (3) งาน

ควบคุมและกำกับรัฐวิสาหกิจที่ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (4) งานควบคุม และกำกับรัฐวิสาหกิจที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (5) การประสานงานด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี (6) งานควบคุมสภาพแวดล้อม

(2) กระทรวงการที่ดิน

ในปัจจุบันนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดที่ดินให้ราษฎรเข้าทำกิน เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยรีบด่วน แม้รัฐบาลจะได้จัดตั้งสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรเพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้ โดยเฉพาะแต่ก็ปรากฏว่า งานปฏิรูปที่ดินไม่มีความก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความล่าช้าในการสำรวจและรังวัดที่ดิน ตลอดจนการทำสัญญาซื้อขายที่ดินและการเวนคืนที่ดิน คณะทำงานเห็นว่า มูลเหตุที่สำคัญมาประการหนึ่ง ที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว คือ การขาดการประสานงานที่มีประสิทธิผลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในทันทันนโยบายและดำเนินการ ทั้งนี้เพราะมีหน่วยงานต่างกระทรวงที่รับผิดชอบงานด้านนี้หลายหน่วยงาน เช่น กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบงานด้านการรังวัดแบ่งแยกโฉนดที่ดิน และจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ ตลอดจนการจัดที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเพื่อให้ราษฎรเข้าทำกิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบงานด้านการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบทางด้าน การจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง โดยที่นโยบายการปฏิรูปที่ดิน เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จโดยเร็วที่สุด ฉะนั้น เพื่อให้การประสานงานและการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งกระทรวงการที่ดินขึ้น เพื่อให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งรับผิดชอบในการประสานนโยบายด้านการจัดที่ดินเพื่อให้ราษฎรทำกินและสามารถวินิจฉัยสั่งการเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างทันที่ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานด้านนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

เมื่อจัดตั้งกระทรวงการที่ดินขึ้นแล้ว ก็ควรให้กระทรวงนี้รับผิดชอบงานทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินเพื่อให้ราษฎรเข้าทำกิน เช่น งานปฏิรูปที่ดิน งานจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่ดิน งานดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมที่ดิน งานพัฒนาที่ดิน งานจัดที่ดินในรูปแบบอื่นต่าง ๆ เป็นต้น

งานหลักของกระทรวงต่าง ๆ (ตามข้อเสนอนี้ของคณะทำงาน)

1. สำนักนายกรัฐมนตรี

- (1) งานด้านการเมืองของนายกรัฐมนตรี
- (2) งานธุรการของคณะรัฐมนตรี
- (3) งานด้านวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (4) งานด้านจัดทำและควบคุมงบประมาณแผ่นดิน
- (5) งานด้านการควบคุมการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน
- (6) งานร่างกฎหมาย
- (7) งานประมวลข่าวกลาง
- (8) งานนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
- (9) งานส่งเสริมการลงทุน
- (10) งานสถิติแห่งชาติ
- (11) งานด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ
- (12) งานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (13) งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

2. กระทรวงกลาโหม

- (1) งานด้านการทหาร

3. กระทรวงการคลังและเศรษฐกิจ

- (1) งานบริหารการคลังและการจัดเก็บภาษีอากร

- (2) งานค้ำหนุนนโยบายการเงิน
- (3) งานควบคุมธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินและกิจการประกันภัย
- (4) งานผลิตเหรียญกษาปณ์
- (5) งานจัดที่ดินราชพัสดุ
- (6) งานบริหารเงินกู้ซึ่งรวมทั้งเงินกู้จากต่างประเทศและการร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับต่างประเทศ

4. กระทรวงการต่างประเทศ

- (1) งานค้ำหนุนนโยบายต่างประเทศ
- (2) งานด้านส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศรวมทั้งงานการทูต
- (3) งานกฎหมายระหว่างประเทศ
- (4) งานความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

5. กระทรวงเกษตร

- (1) งานส่งเสริมการเกษตร
- (2) งานค้นคว้าวิจัยเพื่อการเกษตร
- (3) งานสหกรณ์การเกษตร
- (4) งานชลประทาน
- (5) งานบำรุงและป้องกันรักษาป่าไม้ของชาติ

6. กระทรวงคมนาคม

- (1) งานควบคุมการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
- (2) งานก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ทางหลวงท้องถิ่น (นอกเขตเทศบาล) และทางหลวงชนบท
- (3) งานอุตุนิยม
- (4) งานควบคุมการสื่อสาร

๗. กระทรวงมหาดไทย

- (1) งานรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
- (2) งานบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (3) งานส่งเสริมและควบคุมการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- (4) งานส่งเสริมอาชีพ
- (5) งานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท
- (6) งานสวัสดิการสังคม
- (7) งานด้านโยธาธิการ
- (8) งานราชทัณฑ์
- (9) งานด้านแรงงาน
- (10) งานดำเนินคดีอาญา
- (11) งานผังเมือง

๘. กระทรวงยุติธรรม

- (1) งานด้านธุรการของศาลยุติธรรม
- (2) งานบังคับคดีแพ่ง และศาลคดีอาญาตามคำพิพากษาและคำสั่งของศาล
- (3) งานควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดีอาญา

๙. กระทรวงการศึกษา

- (1) งานวางแผนและวิจัยทางการศึกษา
- (2) งานจัดการศึกษาของชาติ รวมทั้งการศึกษาชั้นอุดมศึกษา
- (3) งานด้านศาสนา
- (4) งานส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมของไทย
- (5) งานควบคุมและส่งเสริมสถานศึกษาของเอกชน

10. กระทรวงสาธารณสุข

- (1) งานให้บริการด้านอนามัย และการรักษาพยาบาลแก่ประชาชน
- (2) งานควบคุมและกำจัดโรคติดต่อ
- (3) งานวิเคราะห์และวิจัยทางการแพทย์และอนามัย
- (4) งานควบคุมคุณภาพอาหาร ยาและเครื่องสำอางค์

11. กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม

- (1) งานส่งเสริมและควบคุมการค้าและอุตสาหกรรม
- (2) งานจดทะเบียนที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์และอุตสาหกรรม
- (3) งานศึกษาภาวะตลาดและระดับราคา
- (4) งานสำรวจแหล่งแร่และควบคุมการทำเหมืองแร่

12. กระทรวงพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

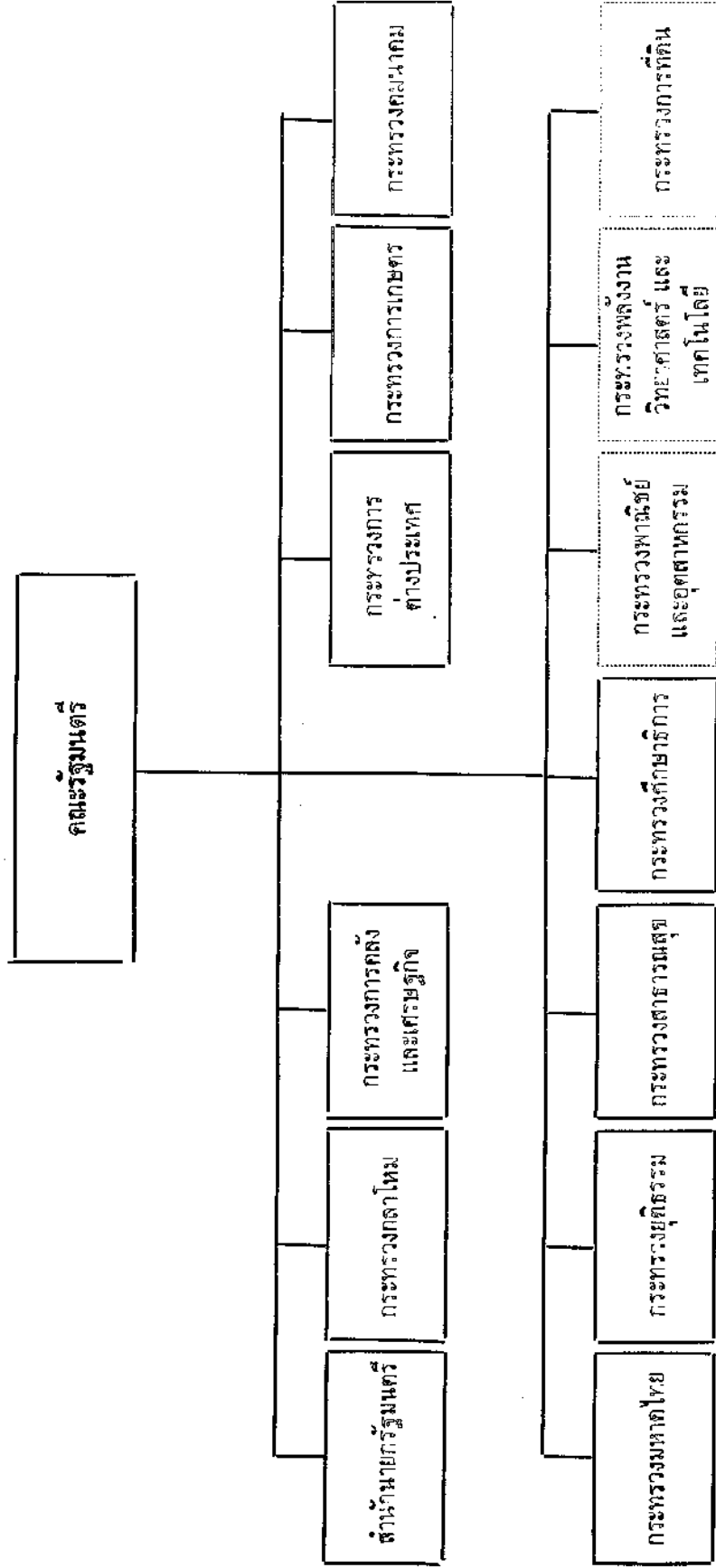
- (1) งานสำรวจ พัฒนาและควบคุมพลังงาน
- (2) งานค้นคว้า วิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมและอื่น ๆ
- (3) งานควบคุมและกำกับรัฐวิสาหกิจที่ผลิตและจำหน่ายพลังงาน (ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง)
- (4) งานควบคุมและกำกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง)
- (5) งานประสานงานด้านการวิจัยวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี
- (6) งานควบคุมสภาพแวดล้อม

13. กระทรวงการที่ดิน

- (1) งานปฏิรูปที่ดิน
- (2) งานพัฒนาที่ดิน
- (3) งานจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- (4) งานดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งมิใช่ที่ดินราชพัสดุ
- (5) งานจัดที่ดินในรูปแบบอื่นต่าง ๆ

ร่าง

แผนผังแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวง

แสดงกระทรวงที่ตั้งใหม่

คณะกรรมการจัดทำโครงสร้างของหน่วยงานของรัฐ

ตารางแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่างๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
1. สำนักนายกรัฐมนตรี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. กระทรวงยุติธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3. กระทรวงการต่างประเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. กระทรวงการคลัง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. กระทรวงการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการ		✓	✓				
7. กระทรวงเกษตรและปศุสัตว์		✓	✓	✓	✓		
8. กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม		✓	✓	✓		✓	
9. กระทรวงการขนส่ง		✓	✓				
10. กระทรวงปศุสัตว์และ โทรคมนาคม		✓					

ตารางแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวงของประเภทต่างๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
11. กระทรวงแรงงาน		✓		✓		✓	✓
12. กระทรวงก่อสร้าง		✓	✓				
13. กระทรวงมหาดไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14. กระทรวงกลาโหม	✓		✓	✓	✓	✓	
15. กระทรวงวัฒนธรรมและการช่าง			✓			✓	
16. กระทรวงสาธารณสุข	✓			✓	✓	✓	✓
17. กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ							✓
18. กระทรวงสวัสดิการสังคม				✓	✓		✓
19. กระทรวงคมนาคม	✓		✓		✓	✓	✓
20. กระทรวงวัฒนธรรม							✓
21. กระทรวงกฎหมาย						✓	✓

ตารางแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่างๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
22. กระทรวงสิ่งแวดล้อม							✓
23. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			✓				✓
24. กระทรวงอุตสาหกรรม	✓			✓	✓		
25. กระทรวงพาณิชย์	✓			✓	✓	✓	
26. กระทรวงการข้าว				✓		✓	
27. กระทรวงแรงงานการอพยพและสหกรณ์					✓		
28. กระทรวงการเหมืองแร่					✓		
29. กระทรวงโยธาธิการและพลังงาน					✓		
30. กระทรวงการศาสนา					✓		

ตารางแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่างๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
31. กระทรวงเกษตรและพืชนาชนบท						✓	
32. กระทรวงพลังงานรัฐวิสาหกิจ						✓	
33. กระทรวงวัฒนธรรมเยาวชนและกีฬา						✓	
34. กระทรวงวางแผนทั่วไปและวิจัยทางเศรษฐกิจสังคม						✓	
35. กระทรวงการเคหะและเมืองใหม่						✓	
36. กระทรวงที่ดินและเหมืองแร่						✓	
37. กระทรวงการปกครองท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม						✓	
38. กระทรวงพลังงานเทคโนโลยีและวิจัย						✓	

ตารางแสดงการจัดส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่าง ๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
39. กระทรวงอุตสาหกรรมเบื้องต้น						✓	
40. กระทรวงขนส่งและโยธาธิการ						✓	
41. กระทรวงปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร				✓			
42. กระทรวงกิจการทั่วไป (จัดทำ)				✓			
43. กระทรวงอุตสาหกรรมและส่งเสริมการลงทุน				✓			
44. กระทรวงปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน				✓			
45. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				✓			
46. กระทรวงพลังงาน				✓			

ตารางแสดงการจัดตั้งส่วนราชการระดับกระทรวงของประเทศต่าง ๆ

กระทรวง	ไทย	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	สิงคโปร์
47. กระทรวงโยธาธิการ การขนส่ง และการคมนาคม				✓			
48. กระทรวงท่องเที่ยว				✓			
49. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	✓						
50. ทบวงมหาวิทยาลัย	✓						

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ. รายงานเรื่องการปฏิรูประบบบริหารราชการของรัฐโดยจัดให้มีนโยบายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และข้อเสนอแนะการจัดตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาวิจัยแห่งชาติ, มีนาคม 2520.
2. ภรณ์ กীরติบุตร. ปัญหาและข้อจำกัดในการปรับปรุงส่วนราชการ เอกสารประกอบการสัมมนาพัฒนานักบริหารรวมรุ่น 25-27 ณ โรงแรมสมิตลา จังหวัดสงขลา วันที่ 6-16 มิถุนายน 2515 สถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซีย, อินโดนีเซีย. พ.ศ. 2520.
3. สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. "รวมประกาศคณะปฏิวัติ" รัฐสภาสาร. ฉบับนิติบัญญัติ เล่ม 17 พ.ศ. 2515
4. สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เอกสารทางวิชาการสัมมนาพัฒนานักบริหารรวมรุ่น รุ่นที่ 25, 26, 27 ณ โรงแรมสมิตลา จังหวัดสงขลา 6-16 มิถุนายน 2515.
5. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. แผนผังแบ่งส่วนราชการของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2519
6. Abueva, Jose Veloso. "Issue of Reorganization Strategy : The Government Survey and Reorganization Commission (1954-56) and the Commission Reorganization (1969)." *Philippine Journal of Public Administration*, Vol. XIII No. 2, April 1969.
7. Administrative Management Agency, Japan. *Organization of the Government of Japan*. January. 1977.
8. Aspiras, L. Joe. Attache Administration Officer, Embassy of the Philippines, Bangkok
แผนผังและรายละเอียดการแบ่งส่วนราชการของประเทศฟิลิปปินส์. ข้อมูลนี้ ได้จากการจัดเตรียมของเจ้าหน้าที่ที่สังกัดตำรวจรวมทั้งการสัมภาษณ์ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2520.
9. Federal Department of Information, Malaysia. *Malaysia Official Year Book*, 1975
10. Hapdong News Agency, the Republic of Korea *Korea Annual* 1976.
11. Korean Overseas Information Service. *Facts About Korea*, 1975.
12. Ministry of Culture, Singapore. 76 Singapore : Koon Wah Lithographers.
13. National Archives and Records Service, 1977/78. *Government Manual*. Washington D.C : U.S. Government Printing Office.
14. Suriapi, Endang. เจ้าหน้าที่ค่านข่าวสารของสถานเอกอัครราชทูตฟิลิปปินส์ประจำประเทศไทย "รายละเอียดการแบ่งส่วนราชการของประเทศอินโดนีเซีย" ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ และให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่สถานทูตดังกล่าว เมื่อกรกฎาคม 2520.
15. The Embassy of the Republic of Singapore. *Singapore Government Offices*. September, 1977, This monograph was graciously prepared by the Embassy upon the working group's request.